

Тема модулю:
**“Формування інклюзивних цінностей
як передумова
створення інклюзивного середовища”**

Кірія А.В.

вчитель-методист,
заступник директора з
НВР Костянтинівської
СЗШ №32 Донецької
облради

Тема І. Поняття про інклюзивні цінності.

План

1. Інклюзія – процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті.
2. Система цінностей, які в сукупності підтримуватимуть інклюзивний розвиток освіти.
3. Сутність і характеристика інклюзивних цінностей.

ЮНЕСКО розглядає інклюзію як підхід, що «динамічно розвивається, полягає в позитивному відношенні до різноманітності учнів і в сприйнятті індивідуальних особливостей не як проблеми, а як можливості для збагачення процесу пізнання». Тому рух у напрямі інклюзії - це не тільки технічна або організаційна зміна, але і своя філософія.

(сайт фонду «Крок за кроком»)

Інклюзія (від Inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті. Це політика й процес, що дає можливість всім дітям брати участь у всіх програмах.

Загальний перелік категорій інклюзивних цінностей: *рівність, права, участь, спільнота, повага до різноманітності, сталий розвиток, ненасильство, довіра, співчуття, чесність, мужність, радість, любов, надія/оптимізм і краса.*

Таблиця 2**Інклюзивні цінності****Структури****-****Стосунки****-****Дух**

Рівність

Повага до різноманітності

Радість

Права

Ненасильство

Любов

Участь

Довіра

Надія/оптимізм

Спільнота

Співчуття

Краса

Сталий розвиток

Чесність

Мужність

“Індекс інклюзії”

Рівність.

Передусім йдеться про зменшення впливу чинників, які призводять до нерівності. Рефлексія готовності людей миритися з різними формами нерівності в аспекті матеріального добробуту чи життєвих умов на національному й глобальному рівні розкриває глибокі розбіжності щодо сприйняття інклюзії.

Права.

Це спосіб виразити рівноцінність кожної людини, оскільки всі люди наділені рівними правами. Тобто, для кожної людини на рівній основі належить забезпечити свободу від нужди і свободу для ініціативи. За таких умов усі отримують однакові права на харчування, житло, захист, догляд і громадянську участь. Дії, які призводять до нерівності, не можуть апелювати до наявності певного права.

Участь.

Участь має дві складові, де перша пов'язана з колективною справою чи діяльністю, а друга – з емоційним залученням.

Участь має місце не лише тоді, коли людина залучена до певної колективної діяльності, а й тоді, коли вона відчуває свою співпричетність і те, що її приймають. Участь означає бути і співпрацювати з іншими.

Повага до багатоманітності. У контексті інклюзії поважати означає цінувати інших і добре ставитися до них, виходячи з переконання в тому, що кожна людина збагачує спільноту своєю індивідуальністю і своїми позитивними діями.

Багатоманітність – це будь-яка відмінність між представниками всього людського роду.

Інклюзивний підхід до багатоманітності вітає створення різнорідних груп і визнає рівноцінність інших, незалежно від їхньої помітної відмінності.

Спільнота.

Відповідно до інклюзивного бачення спільноти, прихильність та обов'язок не обмежуються колом родини чи друзів, а переростають у ширше **відчуття спільності**.

Це відчуття пов'язане з відповідальністю за інших, співзвучне з ідеями служіння суспільству, громадськості, глобальної громадськості та з визнанням глобальної взаємозалежності.

У площині освіти інклюзія веде до налагодження стосунків взаємної підтримки між навчальними закладами і їхніми громадами.

Сталий розвиток.

Головною метою освіти є готувати дітей і молодь до сталих способів життя у сталих спільнотах і середовищах на місцевому й загальносвітовому рівнях.

Відданість інклюзивним цінностям також має охоплювати готовність забезпечувати умови для добробуту майбутніх поколінь.

Ненасильство. Принцип ненасильства вимагає від нас уміння слухати й розуміти точку зору іншого, зважувати переконливість аргументів – зокрема своїх власних. Для цього необхідно формувати у дітей і дорослих навички ведення переговорів, посередництва та вирішення конфліктів.

Залякування й переслідування за етнічною чи статевою ознакою, через інвалідність, вік, сексуальну орієнтацію, віру чи переконання – усе це форми насильства.

Довіра.

Довіра сприяє участі, допомагає налагоджувати стосунки й створювати середовище, де кожен почувається безпечно й комфортно, будучи собою.

Довіра завжди має виявлятися, коли йдеться про забезпечення умов для самостійного навчання (без контролю з боку вчителя) та про започаткування діалогу. Освіта здатна допомогти дітям і молоді навчитися довіряти людям поза їхнім родинним колом.

Чесність.

Бути чесним значно складніше, коле це вимагає мужності, і легше – коли є довіра до інших і впевненість у їхній підтримці.

Чесність в освіті вимагає від школи формування у молоді знання місцевих і глобальних реалій, заохочення їх добре орієнтуватися в подіях, які відбуваються навколо них, щоб приймати обґрунтовані рішення нині та в майбутньому.

Мужність.

Людина часто потребує мужності, щоб не прогинатися під вагою умовностей, влади й авторитету; щоби йти всупереч поглядам і культурі своєї групи; щоб мислити самостійно та висловлювати свою точку зору.

У певному сенсі боротьба з дискримінацією теж вимагає мужності, оскільки спершу необхідно визнати її існування, назвати речі своїми іменами та протидіяти їй.

Радість.

Головним завданням інклюзивної системи цінностей є всебічний розвиток особистості, – в тому числі її емоцій та почуттів, – підняття людського духу та забезпечення умов для радісного навчання, викладання і міжособистісної взаємодії.

Радісна освіта сприяє активізації навчання, створюючи атмосферу гри, веселощів і гумору.

Співчуття.

Співчувати значить розуміти страждання інших і намагатись його полегшити.

Освіта, побудована на засадах співчуття, – це освіта, де можна – незалежно від статусу особи – визнавати помилки, приймати вибачення, залагоджувати заподіяну шкоду й отримувати прощення.

Любов.

Співчуття тісно пов'язане з такою цінністю, як любов (чи турбота). Саме глибока турбота про інших, яка нічого не просить навзамін, є однією з головних складових мотивації багатьох педагогів та основою їхнього покликання.

Поруч з тим «любов» або «турбота» як освітня цінність є ознакою асиметричних стосунків. Іншими словами, вона покладає на педагогів обов'язок однаково турбуватися про всіх дітей і молодь у своїх класах та школах без огляду на те, скільки теплоти й вдячності або який прогрес демонструють їхні вихованці.

Надія/оптимізм.

Цінність, пов'язану з надією й оптимізмом, також можна вважати професійним обов'язком педагогів та особистим обов'язком батьків і опікунів: це значить, що ми всі зобов'язані вселяти впевненість у можливості розв'язання особистих, локальних, національних і глобальних труднощів.

Краса.

Красу в тому сенсі, який у неї вкладає інклюзія, слід шукати не в стереотипних образах, а в розмаїтті людей та в розмаїтті природи.

Інклюзія як реалізація інклюзивних цінностей

Запитання для самоконтролю:

1. Обґрунтуйте, чому інклюзія визначає рівень свідомості нації?
2. Проаналізуйте відповідність представленої системи цінностей переконанням сучасного педагога і школяра, спираючись на власний досвід.

Практичні завдання:

1. Якщо ви сумніваєтеся в потрібності тієї чи іншої цінності, спробуйте уявити собі освіту без неї. Наприклад, якою була б освіта без довіри, чесності, мужності, співчуття, радості, любові, надії чи краси? Підготуйте есе з даної проблеми.
2. Спираючись на представлений перелік інклюзивних цінностей складіть систему цінностей для впровадження інклюзивної освіти у вашому навчальному закладі.

Література

- **Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл:** посіб./ [Тоні Бут]; пер. З англ. - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190. ISBN 978-966-2432-30-5
- **Інклюзивна освіта** [Електронний ресурс] www.ussf.kiev.ua – Назва з екрану, сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».
- **Інклюзивне навчання** [Електронний ресурс] <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> - Назва з екрану, сайт МОН України.
- **Концепція розвитку інклюзивної освіти** // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
- **Основи інклюзивної освіти. УДК 371.3** Навчально-методичний посібник: / за заг. ред.. Колупаєвої А.А. – К: «А. С. К.», 2012. – 308 с.

